Wydział historyczny w r. 1842

VI.

WYDZIAŁ HISTORYCZNY.

W ROKU 1842.

Dla oddalenia się wielu Członków Wydziału Historycznego z Paryża, zbiory nasze w ciągu r. 1842. niewiele się pomnożyły, i w ogólności jakoweś chwilowe ostudzenie w Wydziale pokazało się. Bacząc atoli na cel nasz pożyteczny, niewyrzekamy się nadziei iż znajdziem nowych spółpracowników, którzy nas wesprą gorliwością i czynną pomocą swoją. W tem celu ponawiamy uwiadomienie o głównych obowiązkach Członków Wydziału Historycznego, które już w Sprawozdaniu z r. 1838 drukiem ogłoszone były, a są następujące :

1. Dostarczyć co miesiąc, najmniej cztery arkusze wypisów historycznych od archiwum, — lub dwa fr. do kassy — lub dwa dni kwerendy w Archiwach, – lub ofiarować dzieł historycznych, nieznajdujących się w Bibliotece polskiej, najmniej za 30 franków rocznie.
2. Wypełniać wszelkie polecenia literackie, dla dobra Wydziału, przez Prezesa wydane.
3. Członkowie płacą wstępnego 5 fr. i jedno dzieło historyczne składają do Biblioteki.
4. Dobroczyńcy Wydziału obowiązują się do opłaty najmniej 100 fr. rocznie.

Sessie zwyczajne Wydziału Historycznego odbywają się w dniu 5 każdego miesiąca.

I. SKŁAD WYDZIAŁU.

RADA.

Mickiewicz Adam, *Prezes.*
Morawski, *Podskarbi.*
Plater Hr. Ludwik, *Prezes Delegacii kwerendowej.*
Morozewicz, *Lektor.*
Sienkiewicz, *Sekretarz.*

DOBROCZYŃCY.

Xiąże Adam Czartoryski.
Hr. Władysław Zamoyski.

CZŁONKOWIE.

Niemcewicz Karol.
Błotnicki Hipolit
Małachowski Hr. Stanisław.
Radziszewski, Pułkownik,
Czartoryski Witold
Niezabytowski Stefan.
Wścieklica Felix.
Orda Napoleon.
Plater Zygmunt.
Loman Jan.
Kozmian Jan.
Falkowski Stanisław.
Wrotnowski Felix.
Kamieński, Pułkownik.
Białopiotrowicz Jerzy.
Królikowski Karol, *Sekretarz Protokolista.*

II. KWERENDA.

Delegacia kwerendowa do dwóch tylko Członków, przez oddalenie się innych, zredukowana, nieustawała wszakże w pracy swojej. Wykryto dotąd 295 dokumentów w gabinecie Mptów w Bibliotece Króleskiej, w Paryżu. Wydział postanowił nie zaczynać kopiowania tych Mptów, aż póki zupełnie kwerenda w tym źródle dokonaną nie zostanie. — W tem miejscu powtarzamy na nowo coroczną odezwę do Ziomków rozrzuconych po świecie, aby, ile okoliczności dozwolą, starali się podobne kwerendy czynić, i wiadomość o nich Wydziałowi przesyłać.

Hr. Ludwik Plater przejrzawszy Zbiór praw Rossyjskich: Połnoje Sobranie Zakonów — wypisał z tego zbioru tytuły wszystkich dokumentów ściągających się do Polski, i spis ten złożył w archiwum Wydziału.

III. MANUSKRYPTA.

Wydział Historyczny w ciągu r. 1842 dał 87 arkuszy wypisów : między któremi najważniejsze : 1) Relacia o Polscze Juliusza Ruggieri Nunciusza papieskiego podana Piusowi V. roku 1568. — 2) Relacia o pogrzebie Zygmunta Augusta, po Włosku. — 3) Relacia Posła Weneckiego o Polscze z czasu Elekcii i panowania Henryka III. — Lecz z drugiej strony Grono Historyczne Londyńskie wniosło do Archiwum Wydziału, piękny pomnik gorliwości swojej, 807 arkuszy rękopismów wypisanych z Muzeum Brytańskiego. W ogóle przybyło do Archiwum 894 arkuszy.

IV. BIBLIOTEKA.

Wydział otrzymał 7 vol. dzieł drukowanych i te wniósł do publicznej Polskiej Biblioteki, w Paryżu. — Na utrzymanie Biblioteki, stosownie do uchwały, i w tym roku także, Wydział wypłacił fr. 300. Delegatami Wydziału do Rady Bibliotecznej byli ciż sami co i w przeszłym, to jest : PP. Morawski i Sienkiewicz.

V. KASSA.

Stan Przychodów i Wydatków Wydziału Historycznego w roku 1842 jest następujący :

DOCHÓD.

a) Z opłat miesięcznych :					
1 Od dwóch Dobroczyńców. . . .	240	—			
2 Wstępnego od Członków. . . .	15	—			
3 Od Członków w miejsce wypisów.	277	—	}	1212	—
b) Z Ofiar. Dar ś. p. Niemcewicza. .	600	—			
c) Z procentów w 1841 i 1842.. . .	80	—			

ROZCHÓD.

a) Opłata na Bibliotekę.	300	—			
b) Na Druki. Sprawozdanie 1841 etc.	216	30	}	538	30
c) Kancellaria, etc.	22	—			
Pozostało z 1842 roku.				673	70
Z r. 1841 pozostało było.				1361	85
Jest więc w Skarbie w końcu r. 1842. . . .				2035	55

VI. GRONA POMOCNICZE.

Pomimo licznych starań Wydział niepotrafił dotąd przymnożyć sobie Gron pomocniczych. Londyńskie pod prezydencią Professora L. K. Szyrmy, coraz większej nabiera konsystencii, jak o tem najlepiej przekonać się można z rapportu przesłanego Wydziałowi za r. 1842, który tu dosłownie zamiesczamy.

« Ze względu na zwiększenie się liczby członków Grona i na potrzebę dyrekcii prac jego, ustanowiona została w dniu 27 *Maja*, Rada w Gronie, której attrybucie zastosowane są do Rady Wydziału, z rozwinięciem do miejscowych potrzeb. Grono w tym roku straciło jednego gorliwego Członka ś. p. Felixa Szuksztę, który po krótkiej lecz ciężkiej chorobie, zakończył życie w Londynie dnia 6 Lutego. Przybyło zaś do Grona 13 Członków nowych :

1) *Skład Grona.*

Patronowie, Xiąże Adam Czartoryski.
Lord Dudlej Stuart.

Rada.

Krystian Lach Szyrma, Pułkownik, *Prezes.*
Jan Giełgud, Major, *Vice-Prezes.*
X. Puncian Brzeziński, *Konserwator.*
Jan Terlecki, *Sekretarz i Kassier.*

Członkowie.

Hr. Władysław Zamoyski, Pułkownik.
Ignacy Szczepanowski.
Stanisław Gnorowski.
Wincenty Nowicki, Major.
Seweryn Wielobycki, (w Nowej Szkocii, Ameryka.)
Józef Michałowski, Major.
Franciszek Xawery Janicki, (w Bernie, Szwajcaria.)
Wojciech Lutowski, (w Rpltej Wenezuelskiej, Ameryka.)
Józef Gomoszyński.
Hr. Moll.
Ignacy Jackowski.
Teofil Prusinowski.
Xawery Paszkowicz.
Wincenty Kuczyński.
Paweł Brzeziński.
Hr. Walerian Krasiński.
W........W.........
Seweryn Rakowski.
Karol Szulczewski.
Jerzy Ręczyński.
Jan Bartkowski.
Karol Holtorp.
Karol Węgierski.
Tomasz Olizarowski.
Piotr Markowski.
Bertold Wierciński.

Dominik Abłamowicz.
Piotr Jastrzębski.
Ludwik Kozanecki.
Felician Wolski.
Szymon Żorawski.
Adolf Głogowski.
Winecty Wermiński.
Saturnin Kleczyński.
Justyn Szymkowicz.

« 2) *Kwerenda.*—Jednem z główniejszych zatrudnień Grona w minionym roku, było wyszukiwanie i przegląd materiałów historycznych, odnoszących się już to do Polski, już to do plemion Słowiańskich, w Bibliotece Arcybiskupiej Lambeth, w Archiwum Stanu Anglii i w Muzeum Brytańskiem. Sekretarz Grona z polecenia, w końcu 1841, nań włożonego, wywiązał się o tyle, o ile jego siły i czas przerywany niekiedy obowiązkiem, jaki ma w rodzinie tułaczej, dozwoliły. On przeto, będąc za swoje trudy wynagradzany przez Grono, przedstawił:—a) Wyciąg rękopismów i dzieł interessujących Polskę z katalogu Biblioteki Lambeth, który Grono na d. 3 Lutego r. b. przesłało Wydziałowi.—b) Spis wszystkich dzieł tyczących się Polski i Narodów Słowiańskich w Muzeum Brytańskiem znadujących się, który 26 Lipca i 23 Sierpnia częściami do Wydziału przysłany został.—c) Spis ogólny rękopismów Polskich i Słowiańskich, w temże Muzeum konserwujących się, na 30 arkuszach przygotowany, który po przeglądzie Mptów jescze nieprzepisanych, równie odesłany w kopii do Wydziału będzie.—Nadto Grono otrzymało od P. T. Mikułowskiego wiadomość o posiadaniu przez Bibliotekę na wyspie Jersey exystującą Xiążek Polskich, jakową po zostawieniu u siebie kopii, przesłało w originale do Wydziału 21 Kwietnia. Członkowie Grona nieopusczają sposobności do wywiadywania się o rękopismach i xiążkach Polskich, po rozmaitych miejscach w Anglii, i Grono otrzymało doniesienie iż w Bibliotece Manchesterskiej, gdzie archiwum pojezuickie lokuje się, wiele jest materiałów o Polscze, i że jest także część interessujących pism w Ipswich. Aby pozyskać szczegółowy spis tych materiałów, Grono dołoży swego starania.

« 3) *Rękopisma.*—Dziesięć miesięcy czasu poświęcono w tym roku na Kwerendę. Niemożna przeto pochlubić się z plonem takim wypisów jaki w r. 1841 dał się dokonać. Wszakże zrobiono to co możność dozwoliła. Aby zaś rzucić światło na cały okres usiłowań w zbiorze rękopismów, nie będzie od rzeczy nadmienić, iż Grono od dnia zawiązania się swego 27 *Sierpnia* 1839 r. do 1 *Stycznia* 1842 roku zebrało 392 sztuk rozmaitej wielkości i treści rękopismów. Z tych 317 sztuk na 807 arkuszach, przy osobnym ich spisie odesłało do Wydziału 26 *Lipca* r. b., a 75 sztuk wyłącznie obejmujących stosunki handlowe Anglii z Polską, są w ręku Prezesa Grona, który ma zamiar porównać je z historią handlu angielskiego, i po uskutecznieniu tego, wrócić do Grona dla odesłania Wydziałowi. W roku bieżącym Grono zrobiło tylko 66 sztuk wypisów; z tych część wygrzebał z Archiwum Stanu Angliii, Członek Grona P. Kuczyński, mianowicie : *O ścięciu Samuela Zborowskiego* 1584. Sprawa w ministerium handlu agielskiem: *O cło nałożone przez miasto G d a ń s k na sukno Angielskie* 1660.—*Wiadomości polityczne z Polski z* 1662—1667.—*O składkach w Anglii za Kromwella dla Wygnańców Polskich i Czeskich.* Resztę zaś przedstawił Sekretarz Grona jako wyjęte z Muzeum Brytańskiego, gdzie on obecnie trudni się wypisywaniem rękopismów nieobjętych w uprzednio robionym spisie. Rękopisma te są : *Relacia Mikołaja Wartkowskiego Posła Cesarza Niemieckiego do Moskwy z r.* 1593 *o nakłanianiu W. X. Moskiewskiego aby popierał pretensie Arcy-Xięcia Maxymiliana uwięzionego, do tronu Polskiego, i o rezultacie jaki poselstwo jego miało.—Listy Leona S a p i e h y, Jakuba S o b i e s k i e g o, Symona S y m o n i d e s a, Radiana C z o ł c h a ń s k i e g o, i Daniela N a b o r o w s k i e g o* tyczące się rzeczy publicznych, naukowych i familijnych w Polscze z 1607—1612.— Nadto *Listy różnowierców Polskich* i innych narodów do osób rządowych i prywatnych w Anglii z 1654 —1658 : o ruchach wojsk Polskich i nieprzyjacielskich; o stanie Kościoła Protestanckiego w Polscze; o ich zabiegach czynionych u Króla Szwedzkiego, Elektora Brandeburskiego, X. Siedmiogrodzkiego i Xiążąt Niemieckich, ku ustaleniu swego Kościoła, i zasłonieniu go od szerzącego się prześladowania. Z tego wykrywa się polityka Anglii i postronnych mocarstw protestanckich nieprzyjazna dla Polski, w ówczas buntami Kozaków wewnątrz

i od obcego nieprzyjaciela ze wszech stron targanej. — Dużo jescze pozostaje roboty, aby zgromadzić wszystko to, co może interessować Polskę i Słowiańszczyznę, w Muzeum Brytańskiem; a na co jescze niema sporządzonego tam katalogu. Poźniej podług planu Grono przeniesie swoją pracę do innych Bibliotek i Archiwów Londyńskich; zwróci także uwagę na spisanie dawnych mapp Polski, etc. etc.

« 4) *Fundusze.* —

DOCHÓD.

Wstępnego od Członków.	L.	»	16	»	L. 26 11.
Od Członków w miejsce wypisów.	L.	12	15	»	
Pomocy od Tow. Przyjacioł Polski.	L.	13	»	»	

ROZCHÓD.

Wynagrodzenie Sekretarzowi.	L.	23	4	8	L. 25 »
Na materialia pismienne i pocztę.	L.	1	15	45	

Jest więc w ręku Kassiera z końcem r. 1842. L. 1 11,

« W dniu 21 *Maja* 1842 roku Grono historyczne Londyńskie w skutek postanowień swoich 27 *Maja* i 27 *Czerwca* 1841, oraz 27 *Kwietnia* b. r. nastałych, obchodziło rocznicę śmierci ś. p. J. U. Niemcewicza założyciela Wydziału Historycznego w Paryżu, dla oddania winnego hołdu zasługom obywatelskim i literackim tego męża. — Przewodniczył obchodowi Patron Grona Lord Dudlej Stuart i rozpoczął posiedzenie z wynurzeniem swych uczuć dla cieniów zmarłego. Po czem Prezes Szyrma odczytał mowę w której obraz publicznego i prywatnego życia ś. p. Niemcewicza obszernie wystawił. Po tej mowie P. Olizarowski odczytał wiersze na pochwałę zmarłego. Obchod ten był zakończony głosem Przewodniczącego, na zaletę tych, którzy przechowują pamięć zasłużonych Ojczyznie Mężów. » — Przyjęto na posiedzeniu Grona 28 Grudnia 1842. — *Podpisano* : Vice-Prezes: Jan Giełgud, -- Sekretarz Jan Terlecki.

Prezes Wydziału Historycznego.

ADAM MICKIEWICZ.

Paryż, w drukarni i litografii, Maulde i Renou, na ulicy Bailleul 9-11.